

Notat om tilråding av vedtak om oppheving av vernesone

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Til: Seksjonssjef Lise Charlotte Rokkones

Dato: 22. februar 2024

Fra: Seksjon fiskehelse og fiskevelferd

Saksnummer: 2023/34961

FASTSETTELSE AV ENDRINGSFORSKRIFT

-om opphevelse av vernesonen i restriksjonssoneforskrift for ILA Ullensvang, Kvam og Kvinnherad kommuner, Vestland

Innholdet i forskriftsforslaget:

Forskrifter om restriksjonssone for infeksjøs lakseanemi (ILA) opprettes for å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen hos fisk i forskriftens virkeområde.

Vi foreslår nå en endring av Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Ullensvang, Kvam og Kvinnherad kommuner, Vestland – Lovdata

I forskriftens § 2 om virkeområde, oppheves vernesonen rundt lokaliteten 35897 Nye Hessvik i Ullensvang kommune med virkning fra 22. februar 2024. Dagens overvåkingssone oppheves. Lokalteter som tidligere var omfattet av overvåkingssonen, tas ut av restriksjonssoneforskriften. Ny overvåkingssone vil utgjøre det området som tidligere var vernesone. Restriksjonssonen går over i en overvåkingssone fra 22. februar 2024. Den foreslåtte overvåkingssonen vil gjelde i to år fra vernesonen ble opphevet, altså til 22. februar 2026.

Utover opphevelse av vernesonen og endring av overvåkingssonens utstrekning, foretas det følgende endringer i restriksjonssoneforskriften:

For forskrifter som endres etter sept. 2023 der Mattilsynet opphever vernesonen avviker vi fra forskriftsmalen og tar ikke inn et nytt ledd i § 10 med forbud mot å flytte fisk fra overvåkingssonen. Dette forbudet relaterer seg til kategorisering av helsestatus fra omsetnings- og sykdomsforskriften og beslutning (EU) 2015/1554, og har vært inkludert i endringsforskriftene siden våren 2021. Dette forbudet tas ikke med i fremtidige forskrifter.

Kravene til overvåking vil fortsatt gjelde i to år til.

Bakgrunn:

Vernesonen i restriksjonssoneforskriften har sin bakgrunn i utbrudd av fiskesykdommen ILA ved lokaliteten 35897 Nye Hessvik i Ullensvang kommune i Vestland fylke i februar 2023.

Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksiøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Ullensvang, Kvam og Kvinnherad kommuner, Vestland, ble fastsatt 24. februar 2023.

Mattilsynet, region Sør og Vest, sendte 13. februar 2024 anmodning til Mattilsynets hovedkontor ved seksjon fiskehelse og fiskevelferd om å oppheve vernesonen rundt lokalitet 35897 Nye Hessvik 22. februar 2024.

I anmodningen opplyste regionen at utbruddslokaliteten Nye Hessvik ble tømt for fisk 16. mars 2023, og at opprydding, vask og desinfeksjon av anlegget ble godkjent av Mattilsynet 7. juli 2023.

Det er krav om tre måneders brakklegging av alle anlegg i vernesonen med påvist eller mistanke om ILA, samt to måneders felles brakklegging av alle anlegg i vernesonen.

I tillegg til utbruddslokaliteten Nye Hessvik har lokalitetene 29816 Apalvikneset og 10332 Trommo fått henholdsvis påvist og mistanke om ILA. Lokalitet Apalvikneset var tom for fisk 17. juni 2023 og vask og desinfeksjon av anlegget ble godkjent av Mattilsynet den 19. juli 2023. Krav om tre måneders brakklegging av lokalitet Apalvikneset er dermed oppfylt 19. oktober 2023. Lokalitet Trommo var tom for fisk 21. juli 2023 og vask og desinfeksjon av anlegget ble godkjent av Mattilsynet den 22. november 2023. Krav om tre måneders brakklegging av lokalitet Trommo er dermed oppfylt 22. februar 2024.

I tillegg til disse lokalitetene omfattet vernesonen også lokalitetene 45120 Skotberget, 10331 Åkre, 19939 Høysteinen, 13234 Kysnes og 12081 Straumneset. Lokalitet Skotberget har ikke vært i drift i perioden. De resterende anleggene som har hatt fisk stående i sjø er nå tømt for fisk og Mattilsynet har godkjent vask og desinfeksjon av anleggene den 22. november 2023 for lokalitet Åkre, den 9. oktober for lokalitet Høysteinen, den 24. november for lokalitet Kysnes og den 3. november for lokalitet Straumneset.

Regionen mener alle forhold som er beskrevet i forskriftens § 13 om krav til opphevelse av vernesonen vil være oppfylt 22. februar 2024, og anmoder derfor hovedkontoret om å oppheve tiltakene i vernesonen og gjøre vernesonen om til ny overvåkingssone fra samme dato.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd er enig i regionens vurdering, og ber om at vedlagte endringsforskrift om opphevelse av vernesonen fastsettes.

Restriksjonssoneforskriften skal i tråd med forskriftens § 18 andre ledd, oppheves automatisk to år etter fastsettelse av endringsforskrift som opphever vernesonen i samsvar med forskriftens § 13. Restriksjonssoneforskriften vil derfor oppheves automatisk 22. februar 2026.

Formål:

Formålet med forskrift om restriksjonssone er å hindre videre spredning av ILA. Formålet med foreslåtte endring av forskriften er å oppheve vernesonen nå som kravene for sykdomsbekjempelse er oppfylt. Området går nå over i neste fase med overvåking av ILA.

Høring:

Opphevelsen av vernesonen skjer i tråd med anvisning i forskriften og trenger ikke særlig høring, se forskriftens § 13.

Tilråding:

Basert på vurderingene ovenfor, tilrår seksjon fiskehelse og fiskevelferd at vedlagte forskrift om endring av forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Ullensvang, Kvam og Kvinnherad kommuner, Vestland, fastsettes.

Vedlegg:

Forskrift om endring av forskrift 24. februar 2023 nr. 260 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Ullensvang, Kvam og Kvinnherad kommuner, Vestland

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret 22. februar 2024 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, delegeringsvedtak 5. mai 2004 og forskrift 6. april 2022 nr. 632 som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om melding, rapportering overvåking, utryddelsesprogram og sykdomsfri status for bestemte dyresykdommer (dyrehelseovervåkningsforskriften) § 3, jf. forordning (EU) 2020/689 art. 58.

I

I forskrift 24. februar 2023 nr. 260 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Ullensvang, Kvam og Kvinnherad kommuner, Vestland, gjøres følgende endringer.

Tittel på forskriften skal *endret* lyde: «*Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Ullensvang og Kvinnherad kommuner, Vestland*»

§ 2 skal *endret* lyde:

Forskriften gjelder opprettelse av restriksjonssone bestående av vernesone og overvåkingssone i Ullensvang, Kvam og Kvinnherad kommuner, Vestland fylke.

Vernesonen omkring lokalitet 35897 Nye Hessvik i Ullensvang kommune oppheves 22. februar 2024. Området som omfattet vernesonen vil fra 22. februar 2024 utgjøre ny overvåkingssone.

Overvåkingssonen omfatter lokalitetene 35897 Nye Hessvik, 29816 Apalvikneset, 10332 Trommo, 45120 Skotberget, 10331 Åkre, 19939 Høysteinen, 13234 Kysnes og 12081 Straumneset og avgrenses:

- *Fra nord med rette linjer fra Steinbitneset (5,98991; 60,16521) til et punkt i havet i Hardangerfjorden der de tre kommunegrensene treffer (6,02587; 60,193431); videre øst til et punkt i Hardangerfjorden (6,075677; 60,216617); videre øst til et*

punkt i havet (6,128021; 60,225608); videre øst til et punkt i havet nord fra Straumneset (6,149671; 60,226611); og videre til Gangdalsneset (6,151827; 60,218796).

- *Fra sørøst i Maurangerfjorden med en rett linje fra et punkt ved Digraneset (6,183057; 60,113587) til Tveitnes (6,186784; 60,105097).*
- *Fra sørvest i Sildafjorden med en rett linje fra Nautanes (6,039217; 60,108879) til Svoldal (6,072435; 60,078978).*

Koordinatene er angitt i desimal grader.

I vedlagte kart er overvåkingssonen merket med gult.

Kapittel II om tiltak i vernesonen oppheves.

§ 13 skal *endret* lyde:

Etter at all laksefisk fra anleggene i vernesonen er slaktet ut, anlegg og utstyr forskriftsmessig rengjort og desinfisert, lokalitetene har gjennomført en samordnet brakklegging av vernesonen i minimum to måneder og anlegg der det er påvist ILA er brakklagt i minimum tre måneder, kan Mattilsynet vedta at vernesonen skal oppheves. *Fra samme dato gjøres vernesonen om til ny overvåkingssone. Vernesonen omkring lokalitet 35897 Nye Hessvik i Ullensvang kommune er 22. februar 2024 opphevet. Området som var omfattet av vernesonen utgjør fra 22. februar 2024 ny overvåkingssone.*

Vedlegg 1 (kart) til forskriften erstattes av vedlegg 1 til denne forskriften.

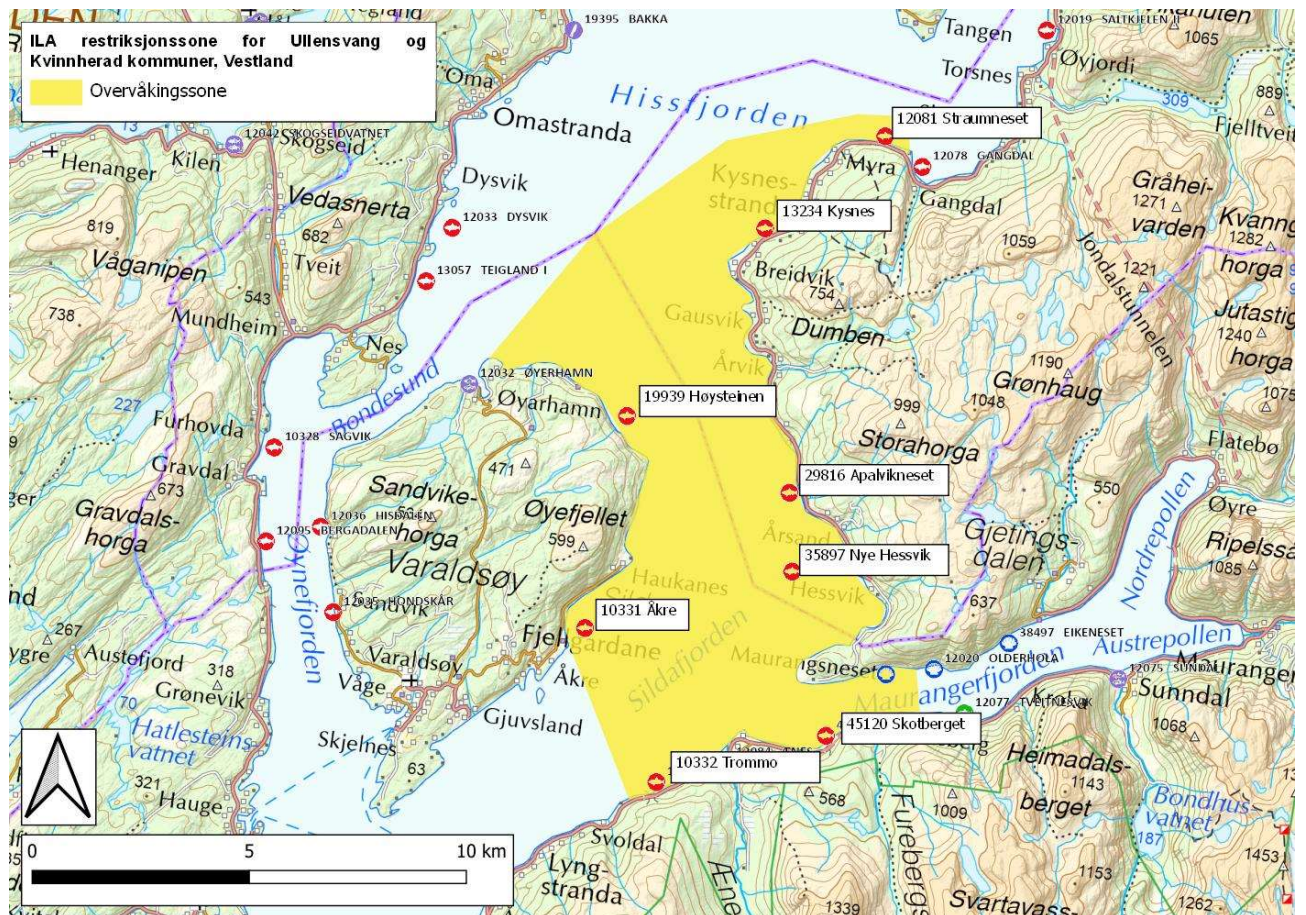
Vedlegg 2 (Helsekontroller med prøveuttak for ILA i overvåkingssonen) til forskriften erstattes av vedlegg 2 til denne forskriften.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 1:

Kart over ILA-restriksjonssone i Ullensvang og Kvinnherad kommuner, Vestland.

Vedlegg 2 Helsekontroller med prøveuttak for ILA i overvåkingssonen:

Helsekontroller innenfor restriksjonszoner for ILA

Akvakulturdriftsforskriftens krav til risikobasert helsekontroll gjelder for alle akvakulturanlegg innenfor restriksjonszonen. I forskrift om restriksjonszone for ILA er det i tillegg stilt krav om månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte i akvakulturanlegg med laksefisk i overvåkingszonen.

Mattilsynet gjennomfører inspeksjoner med helsekontroller og prøveuttak for å avdekke eventuell ILA-smitte i akvakulturanlegg med laksefisk innenfor vernesonen.

For god overvåking av smittsom sykdom skal oppdretter sikre at dødfisk plukkes daglig og gjennomgås. I tillegg er meldeplikt og krav til helsekontroll en nødvendig del av overvåkingen av smittsom sykdom.

Ved unormal dødelighet, andre tegn på sykdom eller vesentlig redusert produksjonstakt av ukjent årsak hos akvakulturdyr, skal driftsansvarlige iht. dyrehelseforskriften § 7 andre ledd så snart som praktisk mulig sikre at veterinær eller fiskehelsebiolog vurderer helsesituasjonen i hele anlegget og gjennomfører relevante undersøkelser og prøveuttak for å fastslå årsaken. Dersom forholdene vedvarer, skal ny vurdering gjennomføres innen 14 dager med mindre årsaksforholdene er entydig og avklart. Driftsansvarlige skal så snart som praktisk mulig melde fra til Mattilsynet dersom årsaksforholdene fortsatt er uavklart etter at ny vurdering er gjennomført.

Ved grunn til mistanke eller ved påvisning av ILA, skal Mattilsynet umiddelbart varsles, jf. Matlovens § 6 andre ledd og dyrehelseforskriften § 7 første ledd.

Månedlig helsekontroll med prøveuttak for ILA i overvåkingszonen

Den månedlige helsekontrollen med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte i anlegg innenfor overvåkingszonen skal gjennomføres av veterinær eller fiskehelsebiolog.

Utvalg av fisk og prøveuttak

Prøvene for ILA-overvåking skal tas fra syk og svak fisk, svimere som har vokst normalt eller fra «litt rufsete fisk», men ikke fra taperfisk med mindre disse har tegn på ILA. Det skal ikke velges ut fisk for prøvetaking samtidig med at det pågår fôring. Et alternativ, men som innebærer at prøveuttaket er mindre risikobasert, kan være å prøveta fersk dødfisk.

Ved den månedlige helsekontrollen skal det tas ut prøver av hjerteventrikkel og midtnyre av minimum 10 fisk. Hjerteventrikkel som inneholder endotel/hjerteklaffer skal inngå i prøven. Prøver av hjerte og nyre legges på glass med RNAlater® for virusundersøkelse, ett glass for hver fisk.

Overvåkingen kan styrkes ytterligere ved at personell ved anlegget som har kompetanse på å prøveta fisk, fortløpende tar ut supplerende prøver av midtnyre og hjerteventrikkel. Dette er ikke et absolutt krav og prøvene kan ikke erstatte de 10 månedlige prøvene som skal tas ut av veterinær eller fiskehelsebiolog.

Prøver sendes til utpekt laboratorium eller Veterinærinstituttet

Så snart som praktisk mulig etter at prøvene er tatt, skal prøvene sendes til utpekt laboratorium eller til Veterinærinstituttet for RT-qPCR-analyse for ILAV.

Hovedregelen er innsending av prøver enten samme dag som prøvene tas eller dagen etter. Prøver som er tatt på torsdag eller fredag sendes inn rett over helgen. Det er viktig å unngå at prøver er under forsendelse i løpet av en helg.

Prøvene skal lagres i kjøleskap i tidsrommet mellom prøveuttak og innsending til laboratorium. Prøvene pakkes med kjøleelement og sendes som ekspress over natt.